

การศึกษาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดสกลนคร

นางวิไลวรรณ ภูดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-951-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16833554

A STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF THE THAI LANGUAGE
CURRICULUM AT THE LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL
IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION,
CHANGWAT SAKON NAKHON

Mrs. Vilaiwan Pudee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University
1996
ISBN 974-633-951-6

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วิไลวรรณ ภูดี : การศึกษาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสกลนคร (A STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF THE THAI LANGUAGE CURRICULUM AT THE LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, CHANGWAT SAKON NAKHON)

อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 219 หน้า. ISBN 974-633-951-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสกลนคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย และครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

ด้านงานการบริหารและการบริการหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผนการใช้หลักสูตรก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 เตรียมบุคลากรโดยให้ครูศึกษาเอกสารหลักสูตร จัดครูเข้าสัมนาโดยคำนึงถึงคุณวุฒิทางการศึกษา จัดตารางสอนให้ครบตามโครงสร้างของหลักสูตร จัดเตรียมเอกสารและสื่อโดยให้ครูจัดทำขึ้นเอง จัดเตรียมอาคารสถานที่โดยให้ครูและนักเรียนจัดป้ายนิเทศภายในชั้นเรียน และมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร โดยการประชุมชี้แจง

ด้านงานการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ครูส่วนใหญ่มีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น มีการเตรียมการสอนโดยการวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบบรรยาย สื่อการสอนที่ใช้ ได้แก่ หนังสือเรียนชุดทักษะสัมพันธ์ มีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเมื่อจบบทเรียน และมีวิธีการจัดการสอนซ่อมเสริมโดยมอบหมายงานให้นักเรียนทำเพิ่มเติม

ด้านงานการนิเทศติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่มีขั้นตอนในการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร คือ มีการกำหนดผู้รับผิดชอบ ค่าเงินการนิเทศและประเมินผลการนิเทศสำหรับการประเมินผลการใช้หลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประเมินขณะดำเนินการใช้หลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาการใช้หลักสูตรของโรงเรียนส่วนใหญ่ ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการใช้หลักสูตร ครูไม่เห็นความสำคัญของการเตรียมบุคลากร จำนวนครูไม่เพียงพอ ครูขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนและการผลิตเอกสารและสื่อ การประชาสัมพันธ์หลักสูตรไม่เป็นระบบ เอกสารการปรับปรุงหลักสูตรไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการสอนซ่อมเสริม การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรไม่เป็นระบบและบุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลการใช้หลักสูตร

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

#C741964 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT
 KEY WORD: THAI LANGUAGE CURRICULUM/LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL
 VILAIWAN PUDEE : A STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF THAI LANGUAGE CURRICULUM AT THE LOWER SECONDARY EDUCATION LEVEL IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, CHANGWAT SAKON NAKHON.
 THESIS ADVISOR:ASST.JAITIP CHUARATANAPHONG,ph.D. 219 pp.
 ISBN 974-633-951-6

This research was aimed to study the state and problems of the Thai language curriculum at the lower secondary education level in secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education,Changwat Sakon Nakhon. The sample included assistant administrators for academic affairs,heads of the Thai departments, and teachers of Thai at the lower secondary level. Instruments employed were semi-structured interview form and documentation form. The data were analyzed by using content analysis frequency and percentage.

The results revealed the following:

On curriculum administration and services:Most schools have planned the implementation process before the commencement of the first semester, prepared teachers by requesting them to study curriculum-related documents, assigned teachers to teach on basis of their educational qualifications, set teaching timetables as specified by the curriculum structure,developed documents and media by teachers themselves,prepared physical facilities with the help of teachers and students in putting up in-school supervision boards in the classes, and carried out public relations activities on curriculum by means of meetings.

On instructional provision:Most teachers have adjusted curriculum to suit the localities,perpared lesson plans by analyzing curriculum, set learning objectives and content,and arranged instructional activities to sharpen listening,speaking,reading and writing skills.Most teachers employed leature method while most instructional media used were textbooks on skill development series. Evaluation was conducted at the end of the lesson. Supplementary activities were also undertaken to meet with the need and interest of students. Remedial teaching was provided through additional assignment for students.

On supervision and evaluation : Most schools set their implementation steps for supervision,i.e. assigning of persons-in-charge, implementation of supervision and evaluation. As for evaluation, most schools evaluated while the curriculum was in use with the view to improving instructional provision.

Problems confronted by most schools were : personnel's lack of knowledge and understanding of planning the curriculum implementation, unawareness of teachers about the importance of teacher preparation, insufficient number of teachers, teachers'lack of skills in carrying out instructional activities and producing documents and materials, unsystematic public relations activities, inadequate documents on curriculum adjustment, budget constraint for supplementary activities, students'lack of understanding about remedial teaching, unsystematic supervision, and lack of understanding of persons involved on evaluating curriculum implementation.

ภาควิชา.....บริหารการศึกษา
 สาขาวิชา.....นิเทศการศึกษาและพัฒนาลัทธิสูตร
 ปีการศึกษา.....2538

ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ปรีกษา ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาบริหารการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด ที่กรุณาให้คำแนะนำอันมีค่ายิ่งในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบพระคุณผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย และครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร ที่กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย

ขอบคุณพี่น้อง เพื่อนๆทุกคน และคุณประสาร ภูติ ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยความอบอุ่นเสมอมา

ประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ บุพการีและครู-อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

วิไลวรรณ ภูติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	4
2. ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความหมายความสำคัญและองค์ประกอบของหลักสูตร	7
หลักสูตรวิชาภาษาไทย	10
บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร	12
การนำหลักสูตรไปใช้	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
3. วิธีดำเนินการวิจัย	
กลุ่มตัวอย่าง	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	57
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอข้อมูล	59
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์	61
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสกลนคร	72
ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสกลนคร	127
ตอนที่ 4 รายละเอียดจากการศึกษาเอกสารของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย	
4.1. แผนปฏิบัติการของโรงเรียน	150
4.2. สมุดบันทึกการนิเทศของหมวดวิชาภาษาไทย	157
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	161
อภิปรายผล	168
ข้อเสนอแนะ	177
รายการอ้างอิง	180
ภาคผนวก	184
ประวัติผู้เขียน	219

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	57
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	62
3. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย	65
4. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	68
5. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน การวางแผนการใช้หลักสูตร	73
6. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน การเตรียมบุคลากร	77
7. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน การจัดครูเข้าสอน	86
8. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน การจัดตารางสอน	88
9. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน เตรียมเอกสารและสื่อการเรียนการสอน	90
10. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน การเตรียมอาคารสถานที่	94
11. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน การประชาสัมพันธ์หลักสูตร	96
12. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น	100
13. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน การจัดการเรียนการสอน	108
14. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	112
15. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน การจัดสอนซ่อมเสริม	115
16. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน การนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตร	118

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
17. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการประเมินผลการใช้หลักสูตร	123
18. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร	128
19. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการเตรียมบุคลากร	130
20. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการจัดครูเข้าสอน	133
21. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการจัดตารางสอน	134
22. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการเตรียมเอกสารและสื่อการเรียนการสอน	136
23. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการเตรียมอาคารสถานที่	138
24. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร	140
25. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น	142
26. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	143
27. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	144
28. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการจัดสอนซ่อมเสริม	145
29. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร	146
30. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการประเมินผลการใช้หลักสูตร	148

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
31. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน โครงการเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของหมวดวิชาภาษาไทย	150
32. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้าน การนิเทศการใช้หลักสูตรของหมวดวิชาภาษาไทย	156